

GELIJKE KANSEN, DUURZAAM PERSPECTIEF

LOKALE EDUCATIEVE AGENDA DRUTEN 2025-2030

Gemeente Druten

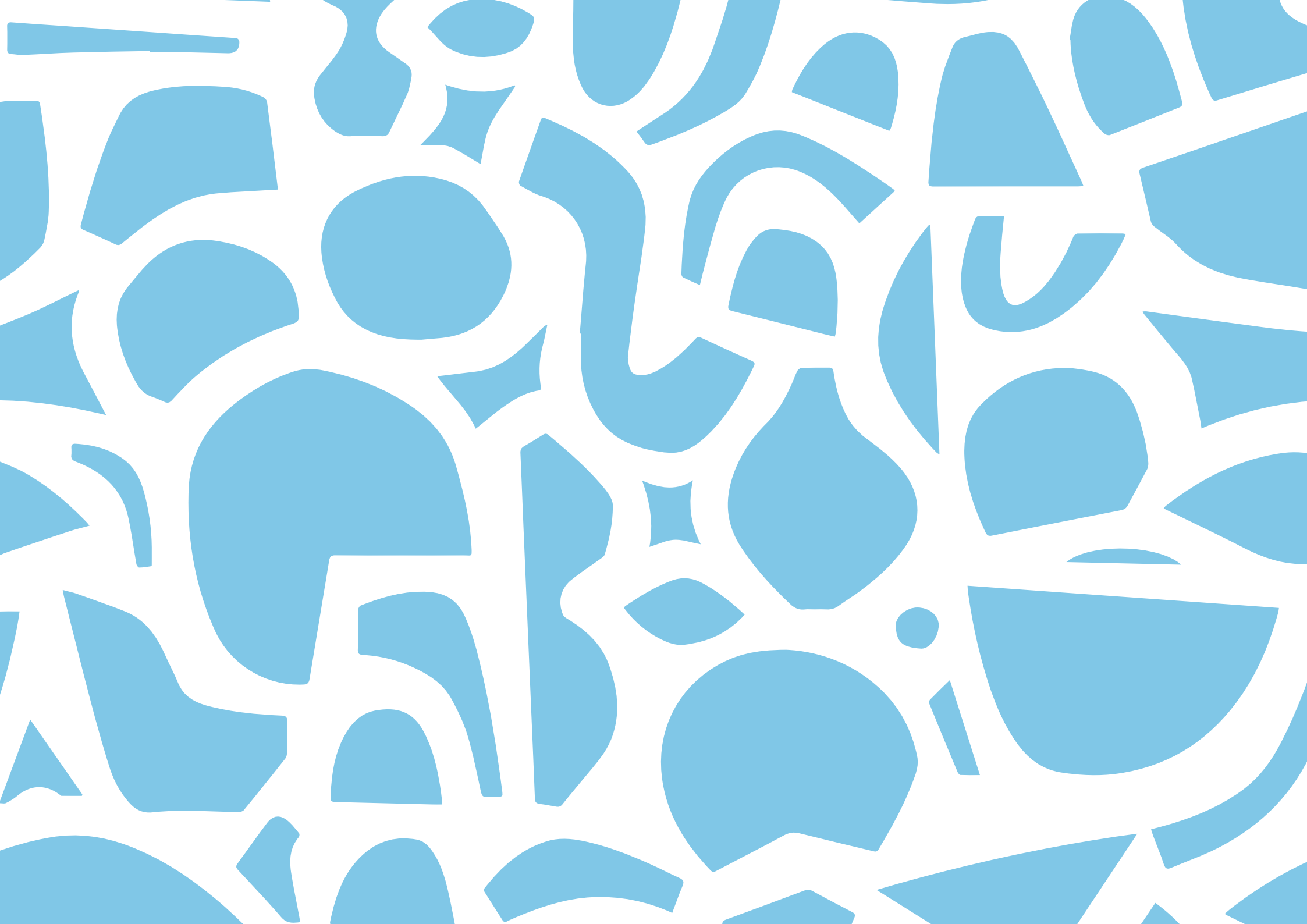

Hans-Barten-fotografie

Voorwoord

Een samenleving waarin ieder kind gelijke kansen krijgt – dat is geen vanzelfsprekendheid, maar een gezamenlijke opdracht. Met trots presenteren wij u de Lokaal Educatieve Agenda 2025–2030 van de gemeente Druten: een kompas voor samenwerking, vernieuwing en duurzame ontwikkeling.

In deze agenda verbinden we ambities aan de realiteit. Want alleen door samen te werken met onderwijs, kinderopvang, ouders, maatschappelijke organisaties en bedrijven kunnen we recht doen aan de unieke talenten van ieder kind. We bouwen voort op wat goed gaat, maar kijken ook eerlijk naar de uitdagingen van vandaag en morgen.

Het thema “Gelijke Kansen, Duurzaam Perspectief” is niet alleen richtinggevend, maar ook verbindend. Het gaat om structurele verbeteringen in onderwijs en opvoeding, om ruimte voor persoonlijke ontwikkeling én om het durven investeren waar de nood het hoogst is.

De totstandkoming van deze agenda was een gezamenlijk proces. Tijdens vier werkateliers deelden betrokken professionals hun ideeën, zorgen en ervaringen. Deze waardevolle inbreng is doorvertaald naar concrete beleidslijnen en haalbare interventies.

Deze agenda legt de basis voor een inclusieve leer- en leefomgeving waarin kinderen zich veilig en gezien voelen, waarin talenten kunnen bloeien, en waarin onderwijs en opvoeding bijdragen aan weerbare burgers in een snel veranderende wereld.

Alleen samen kunnen we zorgen voor gelijke kansen voor ieder kind in Druten – nu en in de toekomst. Daarom bundelen we onze krachten en zetten we vandaag de eerste stap naar morgen: met lef, vertrouwen en het gezamenlijke geloof dat elk kind het waard is om te stralen.

Gérard de Wildt
Wethouder Onderwijs

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Burgerschap en basisvaardigheden	7
2. Talentontwikkeling en loopbaanoriëntatie	11
3. Inclusieve leeromgeving	15
4. Pedagogische leefomgeving	19

Inleiding

In de gemeente Druten geloven we dat elk kind het recht heeft op gelijke kansen, ongeacht achtergrond of omstandigheden. Met deze Lokaal Educatieve Agenda zetten we ons in voor een duurzaam perspectief waarin kansengelijkheid niet alleen een ideaal is, maar een blijvende realiteit. Deze agenda legt de basis voor een toekomst waarin alle kinderen kunnen groeien, hun talenten kunnen ontdekken en hun plek in de samenleving kunnen vinden. "Gelijke Kansen, Duurzaam Perspectief" staat voor een gedeelde verantwoordelijkheid en een gezamenlijke inzet voor een samenleving waarin elk kind de ruimte krijgt om zijn of haar potentieel te vervullen.

Deze Lokale Educatieve Agenda kwam tot stand in samenwerking met het onderwijs, de kinderopvang en vele andere stakeholders. In september/oktober 2024 organiseerden we vier interactieve werkateliers. Elk werkatelier had een eigen thema. Aan deze bijeenkomsten namen 41 personen deel. Deze werkateliers waren inspirerend en betekenisvol bij de verdere uitwerking van onze gezamenlijke ambitie in concrete beleidsinterventies. Ook de deelnemers waren positief en hopen op een vervolg om inhoudelijk betrokken te blijven bij deze Lokale Educatieve Agenda. De werkateliers leidde ook tot mooie ontmoetingen en kregen daarmee ook het karakter van een netwerkbijeenkomst.

De suggesties en ideeën van de deelnemers vormen de leidraad van de Lokale Educatieve Agenda. Op basis van de huidige uitdagingen zijn concrete beleidsinterventies geformuleerd. Dit zijn enerzijds voortzetting of uitbreiding van bestaande interventies. Anderzijds ook nieuwe beleidsinterventies. De benoemde beleidsinterventies moeten in de praktijk realistisch en haalbaar zijn met betrekking tot implementatie en uitvoering. Vanwege deze voorwaarde zijn enkele suggesties en ideeën niet opgenomen in de Lokale Educatieve Agenda. De redenen hiervoor lopen uiteen: bevoegdheden op lokaal niveau ontbreken, zaken zijn verantwoordelijkheden van scholen zelf, wettelijke basis ontbreekt of suggesties vallen geheel buiten de scope van gemeentelijk (onderwijs)beleid. De deelnemende stakeholders zijn op de hoogte gesteld dat enkele suggesties niet worden opgenomen om de juiste verwachtingen te scheppen en daarin transparant te zijn.

De rode draad in de Lokale Educatieve Agenda is het vergroten van kansengelijkheid. We vroegen de deelnemers aan de werkateliers om in een woord te omschrijven waaraan zij denken bij het begrip kansengelijkheid. We hebben deze woorden gebruikt om een eigen definitie te maken van kansengelijkheid die aansluit bij de associaties bij het begrip van personen die in de komende jaren betrokken zullen blijven bij deze agenda.

Kansengelijkheid is het streven naar een samenleving waarin iedereen, ongeacht sociaal-economische status, afkomst, of de plek waar diens wieg stond, gelijke mogelijkheden krijgt om belangrijke basisvaardigheden voor persoonlijke groei en maatschappelijke kansen te ontwikkelen en diens talenten te ontdekken en te benutten. Dit betekent dat er een evenwichtig en divers aanbod is, met gerichte en doelbewuste ondersteuning waar deze het meest nodig en effectief is. Kansengelijkheid houdt in dat ongelijk geïnvesteerd wordt om ongelijkheden in uitkomstposities te verkleinen, zodat iedereen volwaardig en zelfredzaam kan deelnemen aan een inclusieve samenleving. De inzet voor grotere kansengelijkheid is niet alleen eerlijk, maar ook rechtvaardig.

Gezamenlijke ambitie

In de gemeente Druten werken we samen aan een inclusieve, veilige en inspirerende leeromgeving waarin alle kinderen, ongeacht achtergrond of omstandigheden, gelijke kansen krijgen om hun potentieel te ontdekken en te ontwikkelen. Met ouders, scholen en maatschappelijke partners leggen we een sterk fundament van basisvaardigheden, talentontwikkeling en burgerschap, en investeren we ongelijk waar dat nodig is om gelijke kansen te realiseren. We geloven in de unieke waarde van elk kind en ondersteunen hun groei naar zelfstandigheid en veerkracht, zodat zij als zelfverzekerde burgers bijdragen aan een diverse en veerkrachtige samenleving. Samen bouwen we aan een duurzaam en rechtvaardig onderwijssysteem dat elk kind de mogelijkheid biedt zijn of haar dromen te verwezenlijken en bij te dragen aan de toekomst van Druten en daarbuiten.

Vier beleidslijnen

Het realiseren van onze gezamenlijke ambitie doen we langs vier beleidslijnen.

1. Burgerschap en basisvaardigheden
2. Talentontwikkeling en loopbaanoriëntatie
3. Inclusieve leeromgeving
4. Pedagogische leefomgeving

Het funderend onderwijs is gericht op een goede voorbereiding op vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt. De focus ligt vooral op kennisoverdracht. Waardering krijgen kinderen onder meer op hun cognitieve prestaties. Maar onderwijs heeft bredere doelen, zoals persoonlijke ontwikkeling en het voorbereiden op actieve maatschappelijke participatie. De arbeidsmarkt verandert continue en snel. Kennis blijft belangrijk, maar er is ook een toenemende waardering voor andere vaardigheden. Leren gebeurt niet alleen op school. Kinderen doen kennis en vaardigheden op in verschillende contexten, zoals thuis, bij sportverenigingen, via bijbanen en vrijwilligerswerk, en door interactie met anderen. Leren berust op vier pijlers: leren weten, leren doen, leren zijn en leren samenleven. Deze vier pijlers zijn verweven in deze Lokale Educatieve Agenda, en komen op verschillende manieren terug in de vier beleidslijnen. Bij elk van de vier beleidslijnen zijn de huidige uitdagingen geschetst. Dit zijn maatschappelijke ontwikkelingen, prioriteiten, wijzigingen in de wetgeving en ervaringen van stakeholders uit de praktijk. Daarna beschrijven we per beleidslijn wat we willen bereiken (de beleidsdoelen). Tot slot gaan we in op hoe we die doelen concreet willen bereiken. Dit zijn de beleidsinventies waarin de opbrengsten uit de werkateliers hebben verwerkt.

1. Burgerschap en basisvaardigheden

Kinderen maken deel uit van onze samenleving, en het is belangrijk dat zij zich ontwikkelen tot betrokken, bewuste en verantwoordelijke burgers. Het deelnemen aan een samenleving brengt rechten en verantwoordelijkheden met zich mee. Burgerschap omvat de vaardigheden, kennis en waarden die nodig zijn om een samenleving op een constructieve, respectvolle en rechtvaardige manier vorm te geven. Op school en daarbuiten leren kinderen hoe de samenleving werkt en wat er van hen wordt verwacht, zodat zij in staat zijn om actief deel te nemen aan onze democratische rechtsstaat. Ze leren op een respectvolle manier om te gaan met andere mensen, meningen en culturen. We hoeven niet allemaal dezelfde mening te hebben om toch door één deur te kunnen gaan.

Met de basisvaardigheden bedoelen wij: lezen, schrijven, rekenen, digitale vaardigheden en mediawijsheid. Een volwassene is laaggeletterd wanneer hij moeite heeft met lezen, schrijven en rekenen. Deze basisvaardigheden dragen naast effectief burgerschap ook bij aan de zelfredzaamheid en zelfstandigheid van kinderen en jongeren. Deze vaardigheden zijn in het bijzonder van belang voor leerlingen met een achterstand in de Nederlandse taal. Mensen met beperkte basisvaardigheden noemen we laaggeletterd. Laaggeletterde mensen zijn vaker afhankelijk van sociale voorzieningen en zijn minder zelfredzaam. Dit brengt grote maatschappelijke kosten met zich mee.

Wat speelt er?

Tolerantie onder druk

In de Nederlandse samenleving staan de fundamentele waarden van tolerantie en acceptatie van diversiteit steeds meer onder druk. De spanningen in de samenlevingen klinken door in de klas. Hierdoor voelen groepen kinderen zich buitengesloten of onveilig op school. Niet ieder kind komt in aanraking met diverse denkbeelden of andere perspectieven dan die van hun directe omgeving.

Afnemend vertrouwen in de overheid

Het vertrouwen in de Nederlandse politiek en overheid nemen af . Het gebrek aan vertrouwen kan leiden tot onzekerheid en sociale onrust, waardoor verdeeldheid en vermindering van democratische betrokkenheid kan ontstaan. Het ervaren wantrouwen en de onvrede van ouders kan de beeldvorming en betrokkenheid van kinderen bij actief burgerschap negatief beïnvloeden.

Ontlezing en afname leesvaardigheid jongeren

De leesvaardigheid van jongeren neemt af. Een groeiende groep Nederlandse 15-jarigen kan niet lezen op het niveau dat nodig is voor een volwaardige deelname aan de samenleving. Een oorzaak hiervan is de algehele ontlezing in Nederland.

Beperkte digitale geletterdheid jongeren

Nederlandse jongeren scoren onder het basisniveau van digitale geletterdheid. Bij veel jongeren ontbreken vaardigheden om digitale informatie te verwerken. Ze hebben moeite om deze informatie te beoordelen op onjuistheden. Ze lopen een groter risico om misinformatie (onbedoeld verkeerde informatie) of desinformatie (bewust misleidende informatie) voor waar aan te nemen. Dit kan leiden tot verkeerde beslissingen en polarisatie in de samenleving en de ondermijning van democratische waarden. Ondanks goede ict-voorzieningen op scholen ontbreekt vaak de aandacht voor ict-vaardigheden in het onderwijsprogramma.

Wat willen we bereiken?

Voor deze beleidslijn hebben we de volgende strategische beleidsdoelen geformuleerd. Deze doelen geven richting aan onze gezamenlijke inzet. Bij het ontwikkelen van concrete beleidsinterventies vertalen we de strategische doelen naar operationele doelen. Op die manier werken we systematisch en doelgericht samen aan de effectieve realisatie van de strategische beleidsdoelen.

- Beter omgaan met verschillende perspectieven en meningsverschillen en jongeren meer betrekken bij democratische processen.
- Minder kinderen met een taalachterstand bij de start van groep 3 op de basisschool.
- Betere leesvaardigheid van kinderen en jongeren.
- Taal- en culturele barrières vormen voor jongeren zo min mogelijk een belemmering voor de overgang naar het vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt.
- Minder intergenerationele overdracht van laaggeletterdheid.
- Meer jongeren digitaal vaardig maken.

Hoe gaan we dit bereiken?

Gezamenlijke doorlopende leerlijn debat en democratie

Gemeente, primair en voortgezet onderwijs ontwikkelen een gezamenlijke doorgaande leerlijn debat en democratie. Daarmee leggen we een solide basis voor een actieve, betrokken en geïnformeerde generatie. Het draagt bij aan een sterkere samenleving en een beter functionerende democratie.

- Debatworkshops en -wedstrijden: Door debatvaardigheden te ontwikkelen, leren kinderen kritisch nadenken, argumenten opbouwen en onderbouwen, en hun standpunten helder en overtuigend verwoorden. Ze leren om respectvol te luisteren naar anderen, open te staan voor verschillende perspectieven, en op een constructieve manier om te gaan met meningsverschillen.
- Gemeenteraadssimulatie: Kinderen ervaren door een simulatie hoe een gemeenteraad werkt. Door kinderen bijvoorbeeld in de rol van raadsleden te plaatsen, leren zij hoe beslissingen worden genomen, hoe vergaderingen verlopen en hoe verschillende belangen worden afgewogen. Kinderen kunnen deelnemen aan een fictieve vergadering waarin ze voorstellen bespreken, debatteren, compromissen sluiten en uiteindelijk stemmen, precies zoals in de echte gemeenteraad.

Voorschoolse educatie blijft beschikbaar

Voor peuters met een achterstand in de Nederlandse taal blijft voorschoolse educatie beschikbaar. Samen met de aanbieders zorgen we voor een kwalitatief goed aanbod dat toegankelijk en betaalbaar is voor alle peuters met een taalachterstand. We pakken taalachterstanden op jonge leeftijd aan om te zorgen voor een betere start op de basisschool. Voor het stimuleren van de brede ontwikkeling van jonge kinderen blijft peuteropvang belangrijk. De gemeente blijft invulling geven aan haar zorgplicht om dit toegankelijk en betaalbaar te houden voor alle peuters.

Vergroten van het leesplezier en stimuleren van leesgedrag

Met de meerjarige aanpak Druten leest voor(t) 2022-2031 is in samenwerking met onderwijs, kinderopvang en bibliotheek al een start gemaakt om het leesplezier te vergroten en daarmee het leesgedrag van kinderen te stimuleren. We breiden dit in de komende jaren verder uit naar ook de thuisomgeving door ouders meer te betrekken. We gaan met het vergroten van het leesplezier en stimuleren van het leesgedrag om de leesvaardigheid van kinderen duurzaam te verbeteren.

Extra ondersteunen taalverwerving nieuwkomersjongeren

Voor leerplichtige nieuwkomers in Druten is goed nieuwkomersonderwijs aanwezig. Het doel daarvan is het leren van de Nederlandse taal en de integratie in de samenleving. Scholen zijn zelf verantwoordelijk voor de organisatie en inrichting van dit onderwijs. Voor nieuwkomers tussen 12 en 18 jaar is de periode naar vervolgonderwijs en zelfstandigheid kort. Zij lopen daarmee een verhoogd risico om niet hun volledige potentieel te ontwikkelen. Dit beperkt hun arbeidsmarktkansen en hun toekomstige bestaanszekerheid. We onderzoeken daarom hoe we de taalverwerving en sociale integratie van deze groep beter kunnen ondersteunen. Het verminderen van taal- en culturele barrières is niet alleen van belang voor de jongeren zelf, maar draagt ook bij aan de toekomstige welvaart van onze samenleving.

Een brede gezinsaanpak laaggeletterdheid

We ontwikkelen een brede gezinsaanpak laaggeletterdheid. Deze integrale aanpak richt zich op het doorbreken van vicieuze cirkels waarin taalachterstanden van generatie op generatie worden doorgegeven. Door ouders, kinderen en andere gezinsleden gezamenlijk te ondersteunen, wordt niet alleen de individuele taalvaardigheid vergroot, maar ook de taalomgeving thuis versterkt. Deze aanpak combineert laagdrempelige taallessen voor volwassenen met taalstimulerende activiteiten voor kinderen, zoals voorleesuurtjes en interactieve workshops. Daarnaast worden gezinnen gestimuleerd om samen te lezen, te schrijven en digitale vaardigheden te ontwikkelen. Samenwerking tussen scholen, bibliotheken, welzijnsorganisaties en de gemeente is essentieel om een geïntegreerd en effectief programma aan te bieden. Zo wordt laaggeletterdheid niet alleen aangepakt, maar ook voorkomen, met als resultaat betere kansen voor het hele gezin.

Digitale vaardigheden van Drutense jongeren in kaart brengen

We onderzoeken hoe we de digitale geletterdheid van Drutense jongeren kunnen verbeteren, zodat zij beter voorbereid zijn op de uitdagingen van een steeds meer gedigitaliseerde samenleving. Dit onderzoek richt zich op het in kaart brengen van de huidige vaardigheden, behoeften en knelpunten, evenals de rol die scholen, ouders en lokale organisaties hierin kunnen spelen. We kijken naar mogelijkheden om digitale vaardigheden op te nemen lesprogramma's en verkennen buitenschoolse initiatieven. Door samenwerking tussen gemeente, onderwijs en maatschappelijke partners willen we een effectief en duurzaam plan ontwikkelen om alle jongeren in Druten toegang te bieden tot de digitale tools en kennis die zij nodig hebben.

2. Talentontwikkeling en loopbaanoriëntatie

De talentontwikkeling van kinderen en jongeren bestaat uit de kans bieden om te ontdekken waar talenten liggen. Er moeten voldoende mogelijkheden en ondersteuning worden geboden om te onderzoeken wat je intrinsiek motiveert en talenten te kunnen ontwikkelen. Het ondersteunen van de cognitieve, persoonlijke en sociale groei moet gebeuren in een omgeving waarin levenslang leren centraal staat. In een omgeving die uitdaagt en ondersteunt kan talentontwikkeling bijdragen aan kansengelijkheid.

Loopbaanoriëntatie helpt leerlingen bij het koppelen van hun interesses, vaardigheden en waarden aan mogelijke carrièrepaden. Een samenwerking tussen onderwijs en het bedrijfsleven is daarbij van groot belang. Bij dit thema kijken wij ook expliciet naar jongeren die ongeacht de stand van de economie moeite hebben om werk te vinden en aan het werk te blijven.

Wat speelt er?

Stimulering brede ontwikkeling

Niet ieder kind krijgt de mogelijkheden en/of ondersteuning vanuit ouders om zich breed te ontwikkelen. Ouders stimuleren sport- en cultuuractiviteiten niet of ouders hebben onvoldoende middelen hiervoor. Hierdoor ontstaat een kloof tussen kinderen in de brede ontwikkeling.

Verbinding tussen onderwijs en ondernemers

Binding zoeken tussen onderwijs en ondernemers is het uitgangspunt in de Economische visie Druten 2030. Hierdoor verbinden verschillende belevingswerelden met elkaar. Met de jaarlijkse techniekdag voor po- en vo-leerlingen en ‘Pax ontmoet Maas en Waal’ zijn al concrete stappen gezet. Deze activiteiten bevorderen niet alleen de kennismaking tussen leerlingen en lokale werkgevers, maar dragen ook bij aan het inspireren van jong talent. Het versterken van de samenwerking biedt talrijke kansen. Het stimuleert levensecht leren, waardoor leerlingen essentiële vaardigheden ontwikkelen, een realistischer beeld krijgen van mogelijke toekomstige beroepen, en beter voorbereid zijn op de arbeidsmarkt. Daarnaast biedt het oplossingen voor bredere maatschappelijke vraagstukken, namelijk: voortijdig schoolverlaten en jeugdwerkloosheid.

Van onderwijs naar arbeidsmarkt

Voor sommige jongeren is de transitie van onderwijs naar de arbeidsmarkt een uitdaging. Jongeren ervaren taal- of rekenproblemen, als gevolg van moeilijkheden. Dit zijn vaker jongeren met een migratieachtergrond, een handicap of mentale gezondheidsproblemen. Deze jongeren kunnen te maken krijgen met vooroordelen, weinig tot geen werkervaring of beperkte netwerkmogelijkheden. Deze jongeren hebben door beperktere vaardigheden een groter risico op uitval. Daarnaast hebben sommige jongeren een gebrek aan zelfvertrouwen en/of motivatie. Tot slot vormt onvoldoende toegang tot netwerken en contacten een uitdaging voor jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt bij het vinden en houden van een baan.

Wat willen we bereiken?

Voor deze beleidslijn hebben we de volgende strategische beleidsdoelen geformuleerd. Deze doelen geven richting aan onze gezamenlijke inzet. Bij het ontwikkelen van concrete beleidsinterventies vertalen we de strategische doelen naar operationele doelen. Op die manier werken we systematisch en doelgericht samen aan de effectieve realisatie van de strategische beleidsdoelen.

- Meer mogelijkheden voor het ontdekken en ontwikkelen van eigen talenten onder schooltijd en daarbuiten
- Meer focus op brede loopbaanoriëntatie en voorbereiding op vervolgonderwijs en arbeidsmarkt
- Minder voortijdig schooluitval
- Minder jeugdwerkloosheid
- Meer verbinden van onderwijs en het (lokale) bedrijfsleven

Hoe gaan we dit bereiken?

Verrijkend lesaanbod in primair onderwijs

In het primair onderwijs ondersteunt de gemeente een verrijkend lesaanbod. De huidige afspraken lopen tot en met schooljaar 2026-2027. Samen creëren we een rijke en gevarieerde leeromgeving waarin alle leerlingen hun talenten onder schooltijd kunnen ontdekken en ontwikkelen. Wat vind ik leuk? En waar ben ik goed in? Het verrijkend lesaanbod biedt leerlingen een breed scala aan leerervaringen en verbreedt hun horizon. Het verrijkend lesaanbod komt tot stand in de samenwerking met (lokale) partners.

Mogelijkheden voor talentontwikkeling buiten schooltijd voor alle kinderen

Door middel van het Kindpakket Druten kunnen kinderen tot 18 jaar meedoen aan schoolse en buitenschoolse activiteiten. Door het Kindpakket krijgen kinderen uit een gezin met weinig geld de kans om mee te doen in de maatschappij.

Daarnaast bieden de programma's van Sjors Sportief en Sjors Creatief (veelal gratis) kennismakingsactiviteiten aan voor kinderen in de basisschoolleeftijd. Hierdoor krijgt ieder kind de kans om zich te oriënteren op diverse takken van sport en cultuur.

Verlengde schooldag voor kinderen met een onderwijsachterstand

Samen met enkele basisscholen in de gemeente Druten onderzoeken we de mogelijkheden voor het opzetten van een TalentenLab. Dit is een naschools programma (verlengde schooldag) waarin kinderen extra kansen krijgen om hun horizon te verbreden en gelijktijdig te werken aan basisvaardigheden op een speelse, ontwikkelingsgerichte manier. Het TalentenLab wordt ontwikkeld in samenwerking met (lokale) partners en vrijwilligers uit de wijk, die samen een Talentalliantie vormen. TalentenLab richt zich op wijken met een diverse en uitdagende populatie. Het programma is primair bedoeld om kinderen die extra ondersteuning nodig hebben, te helpen hun potentieel optimaal te benutten. Het TalentenLab is geen algemene voorziening en alternatief voor buitenschoolse opvang (hierna: BSO). Het TalentenLab heeft een specifiek educatief en doelgericht karakter voor een specifieke doelgroep.

Community Challenge

Community Challenge is een project dat jongeren stimuleert om in teamverband projecten te doen die positief bijdragen aan de lokale gemeenschap. Deze projecten kunnen variëren van het organiseren van activiteiten voor ouderen, het verduurzamen van buurten, het ondersteunen van lokale evenementen tot het opknappen van een speeltuin. Jongeren leren samenwerken, verantwoordelijkheid te nemen en hun sociale en organisatorische vaardigheden ontwikkelen. Tegelijkertijd krijgen zij de kansen om hun talenten te ontdekken en deze op een concrete manier in te zetten. Community Challenge draagt niet alleen bij aan de persoonlijke ontwikkeling van jongeren, maar versterkt ook de sociale cohesie en verbondenheid in de gemeenschap.

Doorlopende leerlijn loopbaanoriëntatie

We ontwikkelen een doorlopende leerlijn voor primair en voortgezet onderwijs in het kader van loopbaanoriëntatie. Daar betrekken ook lokale ondernemers en maatschappelijke organisaties bij. De loopbaanoriëntatie focust op drie vragen: wie ben ik, wat kan ik en wat wil ik worden? Het reikt daarmee verder dan alleen de keuze voor een vervolgopleiding of beroepskeuze. Bestaande initiatieven en projecten kunnen in de doorlopende loopbaanoriëntatie worden opgenomen, aangevuld met bijvoorbeeld onderstaande initiatieven.

- Lesaanbod voor de ontwikkeling soft skills: Soft skills zijn persoonlijke en sociale vaardigheden die essentieel zijn voor succes in de professionele wereld, maar ook bij persoonlijke relaties in het dagelijks leven. Soft skills bestaan onder andere uit zelfbewustzijn, zelfvertrouwen, veerkracht, samenwerken, tijdmanagement, presentatie- en netwerkvaardigheden. Door in het lesaanbod aandacht te schenken aan soft skills ontwikkelen jongeren zich niet alleen cognitief, maar ook op persoonlijke niveau.
- Gastlessen: Door ouders, oud-leerlingen en rolmodellen worden gastlessen gegeven over hun vervolgopleiding en werk. Dit wordt in combinatie met een sociale-mediacampagne opgezet om jongeren een realistisch beeld te geven van een vervolgopleiding en werk.

- Ouderbetrokkenheid: Jongeren hebben baat bij ondersteuning door hun ouders bij een studie- en loopbaankeuze. Door informatiebijeenkomsten of workshops leren ouders hoe zij hun kinderen positief en effectief kunnen ondersteunen. Praktische informatie en tips worden gedeeld met ouders middels (digitale) tools.

Opzetten van een mentornetwerk

Door een jongere te koppelen aan een mentor ontstaat een waardevolle relatie waarin de jongere praktische ondersteuning, inspiratie en motivatie ontvangt. De mentor fungeert als rolmodel en adviseur, waarbij persoonlijke ontwikkeling, het uitbreiden van het (professionele) netwerk van de jongere, en het vergroten van toekomstperspectieven centraal staan. We onderzoeken hoe een mentornetwerk jongeren kan helpen in de overgang naar het vervolgonderwijs (PO-VO of VO-mbo/hbo/wo) en/of arbeidsmarkt, waardoor de jongere toegang krijgt tot nieuwe kansen en inzichten die anders wellicht buiten bereik zouden blijven. Naast individuele begeleiding worden ook gezamenlijke bijeenkomsten en activiteiten georganiseerd om de binding tussen mentoren en jongeren te versterken. Het mentornetwerk biedt niet alleen kansen voor de jongere, maar versterkt ook het gevoel van betrokkenheid en sociale verantwoordelijkheid binnen de gemeenschap.

Ontwikkelen van een Drutens Stagepact

Het Stagepact richt zich op het aanpakken van barrières die jongeren tegenkomen bij het vinden van een stage, zoals taalproblemen, een beperkt netwerk of stagediscriminatie. Door intensieve samenwerking met lokale bedrijven, maatschappelijke organisaties en onderwijsinstellingen ontstaat een breed netwerk van stageplekken waar alle jongeren welkom zijn. Een belangrijk doel van het Stagepact is het verbinden van jongeren met bedrijven en organisaties die passen bij hun talenten en interesses. Dit draagt bij aan het behouden van lokaal talent en voorkomt schooluitval, doordat stages een cruciale schakel vormen tussen theorie en praktijk. Ook werkgevers profiteren van het pact: zij krijgen toegang tot gemotiveerde stagiaires, kunnen investeren in toekomstige werknemers en dragen bij aan maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Door gezamenlijke afspraken te maken over eerlijke behandeling, passende begeleiding en gelijke kansen, vormt het Drutens Stagepact een stevige basis voor een sterke verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt

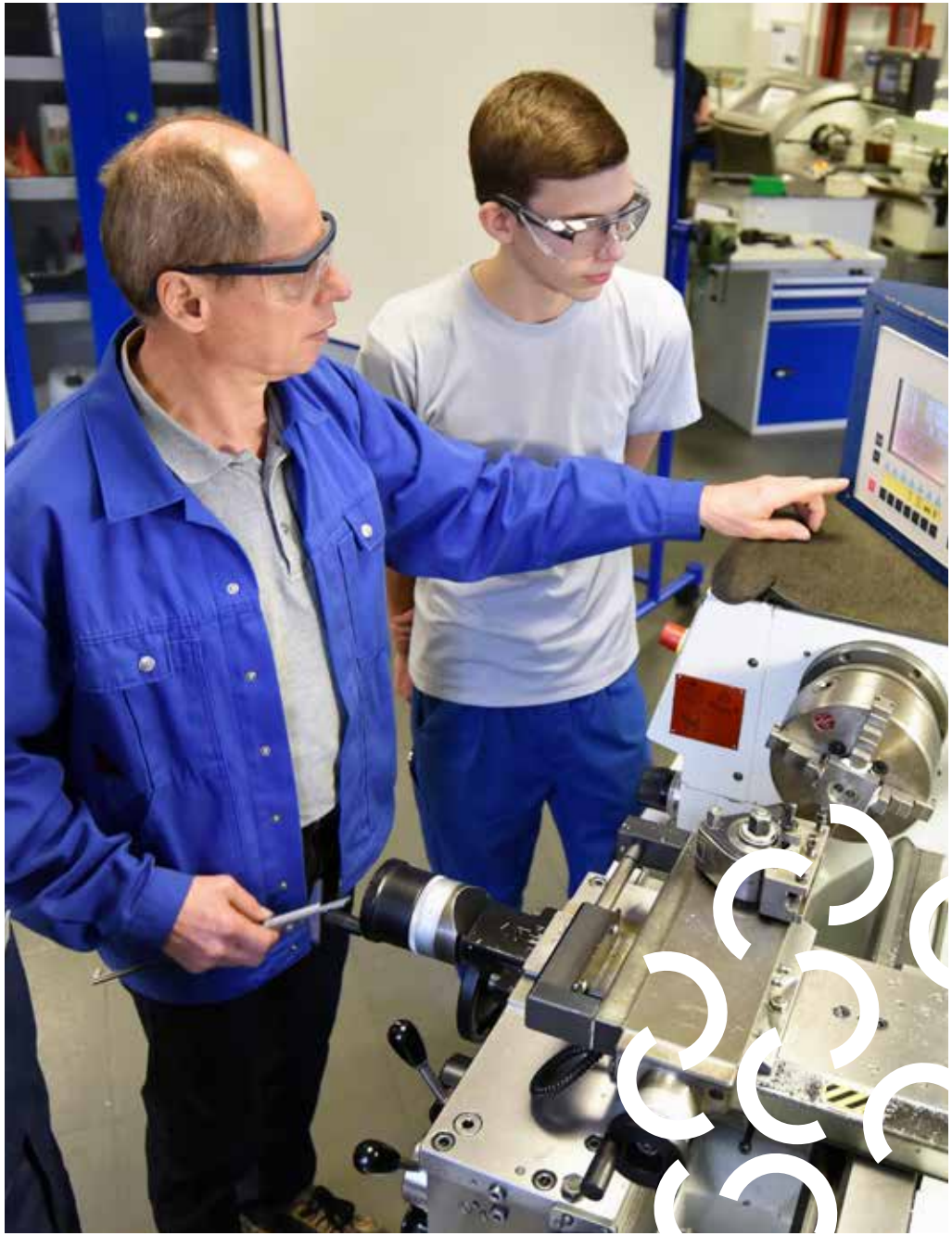

3. Inclusieve leeromgeving

Het onderwijssysteem in Nederland transformeert de komende jaren tot een meer inclusief onderwijssysteem. Het doel is om meer leerlingen op een reguliere school voor primair en voortgezet onderwijs te houden. Het aantal doorverwijzingen naar het speciaal onderwijs moet omlaag. Dit vraagt om een samenwerking van gemeenten, onderwijsinstellingen, kinderopvang en andere betrokkenen. Een inclusieve leeromgeving is een omgeving waarin ieder kind, ongeacht achtergrond en capaciteiten, welkom is en mee kan doen. In deze thuisnabije leeromgeving krijgt ieder kind de mogelijkheden om zich te ontwikkelen, omdat de leeromgeving aansluit op de onderwijsbehoefte van het kind. Dat betekent dat ieder kind met en zonder ondersteuningsbehoefte op school en kinderopvang samen kan leren en spelen. Een inclusieve leeromgeving gaat het over een veilige en positieve cultuur op school en in de kinderopvang waar elk kind zichzelf kan en mag zijn.

Wat speelt er?

Leerlingen binnen regulier onderwijs houden

De komende jaren ligt de nadruk op de landelijke transitie waarin verwijzingen naar het speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs cluster 3 & 4 en voortgezet speciaal onderwijs omlaag moet. Het doorverwijzingspercentage naar het (voortgezet) speciaal onderwijs en het speciaal basisonderwijs is namelijk hoog. De Rijksoverheid heeft de transitie-opdracht gegeven om meer leerlingen met een zorg- of ondersteuningsbehoefte binnen het regulier onderwijs te houden. Verder wordt de tijd in een specialistische onderwijssetting beperkt, met de bedoeling terug te keren in het inclusieve regulier onderwijs.

Sociale uitsluiting van negatieve invloed

Om diverse redenen kunnen leerlingen te maken krijgen met pesten, uitsluiting of discriminatie. Dit uitsluitingsgedrag kan onder meer leiden tot afnemen (zelf)vertrouwen , voortijdig schoolverlaten, afnemende motivatie en verminderen van schoolprestaties . Dit kan leiden tot achterstanden en minder kansen op duurzaam werk. Het aanleren van coping-mechanismen om met stress, druk en uitdagingen op school en thuis om te gaan bevordert schoolsucces.

Ongelijke kansen door polarisatie

In Nederland wordt een toenemend gevoel van polarisatie ervaren in de politiek en op sociale media. Standpunten verharden en tegenstellingen tussen verschillende groepen worden vaker benadrukt. Door sociale media en desinformatie kan de perceptie van onderwijs en de waarde ervan beïnvloed worden. Sociale en politieke verdeeldheid kan leiden tot segregatie. Door segregatie krijgen kinderen uit verschillende sociaaleconomische achtergronden, etnische groepen of ideologische overtuigingen mogelijk ongelijke kansen. Polarisatie kan het voor leerkrachten en schooldirecteuren moeilijker maken om een inclusieve en respectvolle leeromgeving te ontwikkelen.

Wat willen we bereiken?

Voor deze beleidslijn hebben we de volgende strategische beleidsdoelen geformuleerd. Deze doelen geven richting aan onze gezamenlijke inzet. Bij het ontwikkelen van concrete beleidsinterventies vertalen we de strategische doelen naar operationele doelen. Op die manier werken we systematisch en doelgericht samen aan de effectieve realisatie van de strategische beleidsdoelen.

- Meer gestructureerde samenwerking bij de transitie naar een inclusieve leeromgeving voor alle kinderen en jongeren in de gemeente Druten.
- Meer kinderen en jongeren dichterbij huis in een reguliere onderwijssetting
- Meer ruimte voor alternatieve leertrajecten om de periode van het thuiszitten te verkorten en aansluiting bij het onderwijsproces te behouden
- Meer aandacht voor culturele diversiteit
- Minder vooroordelen en onbegrip voor verschillen

Hoe gaan we dit bereiken?

Routekaart Inclusieve Leeromgeving

De Routekaart Inclusieve Leeromgeving is een gezamenlijk stappenplan van onderwijs, kinderopvang, gemeente en andere betrokkenen voor de transitie naar een inclusieve leeromgeving. Het tempo waarmee partners aan de transitie naar een inclusieve leeromgeving werken kan sterk verschillen. De routekaart biedt structuur om deze verschillen te overbruggen en de samenwerking effectief te coördineren. Het voorkomt dat verschillen in tempo tussen partners leiden tot vertraging of ineffectiviteit. De routekaart moet onder meer bijdragen aan soepele overgangen, voorkomen van vroegtijdige schooluitval, betere inzet van middelen, goede samenwerking en eenduidigheid in beleid en uitvoering. In de routekaart maken we afspraken over onder andere onderstaande onderwerpen:

- Toegang en toeleiding: procedures voor aanmelding en plaatsing, samenwerking bij door- of terugplaatsing van leerlingen, overgangsmoment en borgen doorlopende inzet van de ondersteuning en beschikbaarheid hulpmiddelen.
- Samenwerking en coördinatie: rolverdeling tussen betrokken partijen en een duidelijke governancestructuur om de huidige praktijk meer te onschotten.
- Financiering en middelen: beschikbare budgetten, verdeling van kosten en middelen tussen betrokken partijen, flexibele inzet van financiële middelen voor maatwerkoplossingen.
- Monitoring en evaluatie: indicatoren om de voortgang en effectiviteit van de maatregelen te meten, periodieke evaluaties en bijsturing op basis van praktijkervaringen.
- Communicatie: informatievoorziening naar ouders, leerlingen en personeel, en het gebruik van inclusieve taal (communicatie zonder stigma en met waardevrije begrippen).

Basisondersteuning op orde en voldoende extra ondersteuning

Voor een inclusieve leeromgeving is het van belang dat alle scholen in het primair en voortgezet onderwijs hun basisondersteuning op orde hebben om zoveel mogelijk kinderen binnen een reguliere setting onderwijs te laten volgen. Basisondersteuning is het geheel van voorzieningen dat elke school moet bieden aan alle leerlingen. Het betreft onder andere preventieve en lichte curatieve interventies en het signaleren en aanpakken van leer- en ontwikkelingsproblemen. Basisscholen realiseren verder in samenwerking met het samenwerkingsverband een breed en gevarieerd aanbod aan extra ondersteuning op lokaal niveau. Dit waarborgt dat kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften zoveel mogelijk binnen de eigen gemeentegrenzen naar school kunnen gaan. Het voortgezet onderwijs draagt bij door voldoende extra ondersteuning te bieden, zodat het als streekschool een realistische en aantrekkelijke optie blijft voor de meeste jongeren uit de gemeente Druten die doorstromen vanuit het basisonderwijs. Dit versterkt een inclusieve onderwijsstructuur waarin kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Lokale Aanpak Thuiszitters

We ontwikkelen een gezamenlijke Lokale Aanpak Thuiszitters. Een thuiszitter is een leerplichtig kind of jongere, die ingeschreven staat bij een school, maar niet deelneemt aan onderwijs gedurende minimaal vier aaneengesloten weken zonder geldige vrijstelling van de leerplicht. Thuiszitten is vaak het gevolg van complexe en unieke omstandigheden, zoals onvoldoende passend onderwijs, problemen thuis, of een tekort aan zorg. Een lokale aanpak maakt het mogelijk om het thuiszitten effectief en snel aan te pakken door samenwerking en maatwerk. We voorkomen dat kinderen en jongeren met complexe ondersteuningsbehoeften tussen wal en schip vallen. Door thuiszitters actief te ondersteunen en terug te begeleiden naar een passende leeromgeving vergroten we kansen op schoolsucces en het duurzaam toekomstperspectief. In de Lokale Aanpak Thuiszitters worden de volgende onderdelen opgenomen:

- De wijze van (vroegtijdig) signaleren, melden en registeren van thuiszitters en de inrichting van het trajectmanagement.
- Afspraken over blijvend contact tussen thuiszitter, diens ouders en de school van inschrijving gedurende het thuiszitten, inclusief contact met klasgenoten.
- Dit om ook terugkeer naar school en in de klas soepel te laten verlopen.
- Afspraken over aanbod voor ondersteuningsbehoeften, bijvoorbeeld remedial teaching, mentorbegeleiding. Preventieve maatregelen op school moet helpen om thuiszitten te voorkomen.
- Afspraken over flexibele of alternatieve onderwijsvormen, bijvoorbeeld deeltijdonderwijs, thuisonderwijs onder begeleiding, onderwijs-zorgarrangement, onderwijs op een tussenvoorziening, leer-werktrajecten. Dit moet leerachterstanden zoveel mogelijk beperken. Flexibele of alternatieve onderwijsvormen helpen ook om de rigiditeit van het onderwijssysteem aan te pakken die belemmerend zijn bij het creëren van een inclusieve leeromgeving.
- Afspraken over het inrichten van de samenwerking en over de informatie-uitwisseling met inachtneming van privacywetgeving.
- Afspraken over monitoren en evalueren, waaronder prestatie-indicatoren. De resultaten komen in het jaarlijks verslag leerplicht.

Onderwijshuisvesting

Om de transitie naar een inclusieve leeromgeving te realiseren zijn mogelijk ook aanpassingen nodig aan schoolgebouwen en schoolpleinen. In het Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen (IHP) zullen gemeente, onderwijs en eventueel andere betrokkenen hierover afspraken maken. In 2025 starten we met een herijking van het huidige IHP.

Inclusieve cultuur op school en in de kinderopvang

Een inclusieve cultuur op school en in de kinderopvang is essentieel voor het creëren van een omgeving waarin iedere jongere zich gewaardeerd, gerespecteerd en geaccepteerd voelt, ongeacht afkomst, gender, religie of beperkingen. Dit begint bij het bevorderen van diversiteit in het lesmateriaal en differentiatie in lesmethoden. Scholen en kinderopvanglocaties hebben duidelijke regels en richtlijnen tegen discriminatie, pesten en uitsluiting, en zorgen ervoor dat deze actief worden nageleefd. Ook door ouders. Daarnaast is het belangrijk dat zowel pedagogisch medewerkers als leraren zich bewust zijn van hun eigen vooroordelen en de noodzaak om inclusie actief na te streven. Een inclusieve cultuur betekent ook dat kinderen leren omgaan met verschillen en zich gesteund voelen in hun ontwikkeling. Sommige maatregelen bij de beleidslijnen 1. burgerschap en basisvaardigheden en 4. pedagogische leefomgeving ondersteunen of bevorderen ook de inclusieve cultuur.

4. Pedagogische leefomgeving

Een pedagogische leefomgeving is een omgeving waarin elk kind zich fysiek en emotioneel veilig en vertrouwd voelt, zodat het optimaal kan groeien en ontwikkelen. Het is een plek waar diversiteit wordt omarmd, en waar kinderen worden gezien, gehoord en begrepen. De omgeving is responsief naar de behoeften van het kind en bevordert autonomie binnen duidelijke kaders. Het biedt gelijke kansen voor elk kind en gezin, met aandacht voor samenwerking tussen betrokken partijen. In deze stimulerende context voelen zowel kinderen als ouders zich gesteund, en kunnen ze laagdrempelig hulp vragen en ontvangen.

Wat speelt er?

Complexiteit in hulpverlening door systemen

Door de Jeugdwet 2015 werkt de gemeente samen met het onderwijs en de zorg om de ondersteuning van jongeren met deze partijen af te stemmen. Een belangrijke en complexe uitdaging hierbij is de coördinatie van verschillende systemen van alle partijen. Elke partij heeft eigen regels, procedures en financieringsmechanismen. Dit kan tot verwarring leiden en dat heeft mogelijk impact op de uitvoering van hulpverlening van kinderen en jongeren. Bovendien kunnen beperkte middelen en budgetten de samenwerking belemmeren.

Drempels voor hulp door beleidsverkokering

Gezinnen met een ondersteuningsbehoefte ervaren drempels bij toegang tot ondersteuning. Deze drempels worden veroorzaakt door verkokering van beleid, waardoor ouders bij verschillende instellingen/loketten terechtkomen voor allerlei procedures en regels. De motivatie om hulp te vragen kan hierdoor afnemen, omdat ouders steeds opnieuw hun verhaal moeten vertellen. Dit kan een risico vormen voor een effectieve en integrale gezinsaanpak.

Driehoeksrelatie tussen school, ouders en leerling

Ouders spelen een invloedrijke en belangrijke rol in de ondersteuning van de educatieve en persoonlijke groei van hun kinderen. In een fysiek en emotioneel veilige omgeving mogen kinderen experimenteren, fouten maken en ontvangen zij daarin begeleiding. De samenwerking tussen ouders en scholen speelt een cruciale rol, door een stevige basis te bieden van vertrouwen, begrip en duidelijke kaders. Aan de ene kant van het spectrum zijn ouders die weinig betrokkenheid tonen of ondersteuning bieden. Dit is vaak onbewust gedrag, door onwetendheid of omdat hun ouders dat ook niet deden. Aan de andere kant van het spectrum zijn veeleisende ouders met hoge (onrealistische) verwachtingen die intensief betrokken zijn. Een belangrijk onderdeel daarin is de normalisering van bepaalde gedragingen. Een sterke driehoeksrelatie tussen school, ouders en leerling zorgt voor de basis voor een ondersteunende en stimulerende omgeving, waarin leerlingen zich volledig kunnen ontplooien.

Toenemende druk op kinderopvang en onderwijs

Van kinderopvang en scholen worden steeds meer zaken gevraagd, waaronder ook zaken die niet tot de kernopdracht van de instelling behoren. Deze toenemende vraag/druk en de personeelstekorten in de kinderopvang en het onderwijs kunnen leiden tot overbelasting, uitval en vertrek van werknemers. Op de lange termijn heeft dit invloed op het imago van het werk, waardoor de aantrekkelijkheid van het vak onder jongeren als mogelijke loopbaan verminderd.

Wat willen we bereiken?

Voor deze beleidslijn hebben we de volgende strategische beleidsdoelen geformuleerd. Deze doelen geven richting aan onze gezamenlijke inzet. Bij het ontwikkelen van concrete beleidsinterventies vertalen we de strategische doelen naar operationele doelen. Op die manier werken we systematisch en doelgericht samen aan de effectieve realisatie van de strategische beleidsdoelen.

- Beter georganiseerde laagdrempelige ondersteuning bij opvoedvragen en gezond opgroeien
- Meer aandacht voor beweeg- en ontmoetingsmogelijkheden in de eigen woonomgeving van kinderen en jongeren
- Minder ongelijkheid in het sociale netwerk van kinderen en jongeren
- Meer preventief aanbod in de directe leefomgeving voor ouders, kinderen en jongeren ter bevordering van mentale gezondheid, veerkracht en weerbaarheid
- Meer aandacht voor verschillen in de behoeften op wijk- en kernniveau

Hoe gaan we dit bereiken?

De beleidsinterventies bij deze beleidslijn sluiten aan bij de uitgangspunten en koers zoals geformuleerd in Samen voor een gezonde toekomst: Beleidsplan voor Wmo, Jeugd, Gezondheid, Sport en Cultuur 2025-2028 en Spelen in Druten: Speelruimteplan 2025-2034. Hier ontstaat eenduidig en samenhangend gemeentelijk beleid.

Laagdrempelige hulp aan ouders

Het is belangrijk dat ouders op een eenvoudige en toegankelijke manier hun hulpvragen kunnen stellen. De gemeente organiseert hulp het liefst in de directe leefomgeving, bijvoorbeeld op school. We proberen drempels die ouders ervaren om hulp te krijgen weg te nemen. Daar kunnen scholen en kinderopvangorganisatie bij helpen. We onderzoeken graag samen hoe dit zo goed mogelijk op wijk- of kernniveau kunnen organiseren. We werken daarbij gedifferentieerd en gericht op het bieden van duurzame oplossingen. We ontwikkelen De Ouderacademie. De Ouderacademie is een (digitaal) platform met betrouwbare informatie en voorlichting voor ouders/verzorgers over opvoedvraagstukken en gezond opgroeien (voeding, omgaan met geld, etc.) die aansluiten bij de levensfase van hun kind. Vanuit de Ouderacademie worden op wijk- of kernniveau fysieke contactmomenten voor voorlichting en ontmoeting. Via oudercafés, thema-avonden, workshops en inloopspreekuren kunnen zij elkaar ondersteunen en inspireren. Deze (informele) bijeenkomsten versterken de sociale cohesie en bieden een laagdrempelige plek om ervaringen te delen en gezamenlijk oplossingen te vinden. Het digitale platform bevat geschreven informatie, podcasts en e-learnings. Dit biedt ouders praktische handvatten en biedt betrouwbare kennis en deskundig advies. De audiovisuele opties kunnen bijvoorbeeld voor ouders met beperkte taal- en leesvaardigheden ondersteunend zijn bij hun opvoedvragen en geeft ze praktische handvatten om gezond opgroeien te bevorderen.

Voldoende mogelijkheden om buiten te spelen

Goede speelruimte stimuleert het buiten spelen. Dit draagt niet allen bij aan de fysieke gezondheid van kinderen en jongeren, maar ook aan hun sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling. Ze zijn essentieel voor het creëren van een positieve pedagogische leefomgeving. De gemeente werkt tot 2034 aan toekomstbestendige en toegankelijke openbare speelruimte in alle kernen die aansluit op de behoefte van kinderen tot 18 jaar. De openbare speelruimte worden ingericht om bewegen en ontmoeten te stimuleren. We verwachten dat de kinderopvang en scholen hun verantwoordelijkheid nemen om hun eigen buitenruimtes zodanig in te richten dat ze een fijne plek zijn om te verblijven en uitnodigen tot spel en interactie.

Inzetten van Peer-mentoring

Peer-mentoring is het inzetten van een oudere of meer ervaren leerling om een jongere of minder ervaren leerling te begeleiden. Peer-mentoring bevordert onderlinge ondersteuning, versterkt de betrokkenheid en draagt bij aan een inclusieve en respectvolle schoolcultuur. Dit is een laagdrempelige manier om het steunend netwerk van een leerlingen die wat extra ondersteuning nodig heeft uit te breiden. Peer-mentoring kan voor verschillende doelgroepen worden ingezet, bijvoorbeeld voor nieuwe leerlingen die tussentijds instromen in een klas, bij de overgang van primair naar voortgezet onderwijs, voor leerlingen die extra academische ondersteuning of sociaal-emotionele begeleiding nodig hebben, als sportmaatje bij gezondheidsvraagstukken, of voor specifieke doelgroepen zoals leerlingen met een beperking en LHTBQ+leerlingen. Peer-mentoring biedt groei- en ontwikkelkansen voor zowel de mentor als de mentee. Het bevordert ook de waarde van omzien naar elkaar. We onderzoeken graag met de scholen op schoolniveau op welke manier peer-mentoring kan bijdragen aan de positieve pedagogisch leefomgeving van de leerlingen.

Een goed zorgteam op elk kindcentrum en op elke school

Een goed functionerend en ingericht multidisciplinair zorgteam heeft directe impact op het welzijn, de ontwikkeling en het leerklimaat van kinderen. Een goed zorgteam verlicht ook de druk op leerkrachten en pedagogisch medewerkers door hen te ondersteunen in de omgang met kinderen met complexe zorg- en ondersteuningsbehoeften. Het zorgteam draagt bij aan vroegtijdige signalering van problemen, zoals preventieve aanpak om escalatie te voorkomen. Naast signalering stellen de zorgteams de organisatie van preventieve programma's en hulp samen in de vorm van groepsgericht aanbod. Denk hierbij aan weerbaarheidstrainingen, stressreductieprogramma en sociale vaardigheidstrainingen. Het zorgteam op een kindcentrum richt zich op kinderen van 2 tot 13 jaar. We verbinden de voorschoolse en de basisschoolperiode met elkaar. Daarmee borgen we ook het overgangsmoment tussen peuteropvang en groep 1. De inrichting van het zorgteam op een kindcentrum en het aanbod worden afgestemd op de populatie in de wijk- of kern. De zorgteams op het Pax Christi College en De Kom richten zich op hun eigen leerlingpopulatie en de inrichting en aanbod zijn daar eveneens op afgestemd.

1. Feiten & Cijfers Laaggeletterdheid: Laaggeletterdheid in Nederland; Thema Werk; Thema Gezin. Stichting Lezen en Schrijven (2023).
2. Denkend aan Nederland. Sociaal en Cultureel Planbureau [SCP] (2019).
3. Meerderheid Nederlanders vindt dat politiek niet opkomt voor mensen zoals zij. SCP (2024).
4. 'Gebrek aan vertrouwen in politiek potentiële splijtzwam in de samenleving': structurele ongelijkheid jaagt polarisatie aan. Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS] (2024).
5. Rapport De Staat van het Onderwijs 2024: Daling leesvaardigheid over hele linie. Inspectie van het Onderwijs (2024).
6. Lees Tijd: Lezen in Nederland. SCP (2018).
7. Eén op de drie middelbare scholieren kan niet goed met computers overweg, blijkt uit onderzoek. Metro (2024, 12 november); An international perspective on digital literacy. ICILS (2024).
8. Vooral kinderen uit bijstandsgezinnen geen kansrijke start: ouderlijke hulpbronnen in de eerste duizend dagen tot en met de basisschoolperiode. CBS (2023).
9. Kansen op sportieve groei? Ee verklarend model van sportdeelname. SCP (2019).
10. Economische visie Druten 2030, Eigenzinnig hart van Maas en Waal. Gemeente Druten (2022).
11. Jaarrapport integratie 2020: De transitie van onderwijs naar arbeidsmarkt. CBS (2020).
12. Kansrijk: integratiebeleid op de arbeidsmarkt. Centraal Planbureau & SCP (2020).
13. Landelijke Jeugdmonitor: Trends in gebruik speciale onderwijsvoorzieningen. CBS (2020).
14. Kamerbrief over contouren werkagenda Route naar inclusief onderwijs 2035. Rijksoverheid (2023).
15. Gezondheid en welzijn van jongeren in Nederland – HBSC 2021. SCP (2022).
16. Pesten; gevolgen. CBS (2022).
17. Ervaren discriminatie in Nederland II. SCP (2020).
18. Voortijdig schoolverlaten in Nederland: omvang, beleid en resultaten. Centraal Planbureau [CPB] (2006).
19. Driekwart van de Nederlanders denkt dat polarisatie toeneemt. SCP (2022).
20. Burgerperspectieven bericht 2 2022. SCP (2022).
21. Factsheet: Jongeren en polarisatie. Nederlands Jeugdinstituut [NJI] (2019).
22. Herkomstsegregatie in Nederland; een netwerkanalyse. CBS (2024).
23. Gelijke kansen in het onderwijs: structureel investeren in kansengelijkheid voor iedereen. Sociaal- EconomischeRaad [SER] (2021).
24. Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028. Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2023).
25. Jeugdhulp. Vereniging Nederlandse Gemeenten [VNG] (2024).
26. Ontwar de verkokering. Binnenlands Bestuur (2023); Verenigingsstrategie VNG: Stap naar voren. VNG (2023).
27. Hoe werk ik goed samen met ouders? NJI (2024).
28. Samenwerken met ouders aan de ontwikkeling van het kind. Onderwijskennis (2024).
29. Meer werkdruk en verzuim in kinderopvang. NJI (2023); Werkdruk leraren basisonderwijs verminderen. Rijksoverheid (2024).
30. Imago en status van de leraar in de 21e eeuw. Nationaal regieorgaan onderwijsonderzoek (2017).